

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ГЕНДЕРНОГО ТЕМАТИЧНОГО БЛОКУ
В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІREPRESENTATION OF GENDER THEMES
IN ENGLISH-LANGUAGE MEDIA DISCOURSE

Куліш В.С.,

orcid.org/0000-0002-8283-7431*кандидат філологічних наук, доцент,
старший викладач кафедри германської філології
Сумського державного університету*

У статті досліджено репрезентацію гендерного тематичного блоку на матеріалі англійськомовного медіадискурсу з позицій когнітивно-семіотичного підходу. Обґрунтовано, що сучасний медіадискурс є поліструктурним, мультимодальним феноменом, який поєднує вербальні, візуальні та аудіальні компоненти з метою формування цілісного комунікативного впливу. Психологічний наратив у його межах виконує когнітивну, культурно-посередницьку та емотивно-регулятивну функції, сприяючи осмисленню індивідуального досвіду, формуванню емоційної компетентності та розвитку емпатійного сприйняття. Гендерний блок визначено як структурний елемент психологічного медіанаративу, який відображає соціальні ролі, міжособистісні зв'язки та процеси формування гендерної ідентичності. Його складовими є концепти *mother*, *parents*, *child*, *family*, *partner*, що утворюють цілісну семантичну систему родинно-психологічних відносин.

У результаті аналізу встановлено, що концепт *mother* функціонує як символ турботи, любові, самопожертви та соціальної відповідальності, водночас увиразнюючи ідеалізований та недосяжний образ жінки-матері. Концепт *parents* репрезентує прагнення до самовдосконалення, емоційного зцілення й побудови гармонійних відносин з дітьми. Концепт *family* відображає амбівалентну природу сімейного простору як джерела підтримки та потенційних конфліктів, тоді як *child* концептуалізується як активний суб'єкт соціалізації, здатний до емоційного самовираження й формування власної ідентичності. Вербалізація цих концептів реалізується через лексеми й синтаксичні структури, що маркують емпатійність, емоційний зв'язок, межі особистісної автономії та прагнення до гармонізації стосунків.

Зазначено, що репрезентація гендерного тематичного блоку в медіадискурсі виявляє тенденцію до гуманізації гендерних ролей, відходу від стереотипних моделей та переходу до інтерпретацій, заснованих на рівності, партнерстві й психологічній зрілості. Виявлено, що психологічні медіанаративи формують нові когнітивні сценарії сприйняття родинних і партнерських стосунків, у яких акцент зміщується з ролей і обов'язків на емоційний зв'язок, автентичність і взаємопідтримку. Таким чином, англійськомовний психологічний медіанаратив постає як значущий простір конструювання гендерної свідомості, де відбувається інтеграція когнітивних, емоційних і соціальних вимірів досвіду.

Ключові слова: медіадискурс, психологічний наратив, гендерний блок, когнітивно-семіотичний аналіз, медіанаратив.

The article examines the representation of gender issues in English-language media discourse from the perspective of a cognitive-semiotic approach. It is argued that contemporary media discourse is a polystructural, multimodal phenomenon that combines verbal, visual, and auditory components to form a holistic communicative impact. The psychological narrative within it serves cognitive, cultural-mediating, and emotive-regulatory functions, contributing to the understanding of individual experience, the development of emotional competence, and the formation of empathic perception. The gender block is defined as a structural element of the psychological medianarrative, reflecting social roles, interpersonal relationships, and the processes of gender identity formation. Its components are the concepts of *mother*, *parents*, *child*, *family*, and *partner*, which form a holistic semantic system of family-psychological relationships.

The analysis found that the concept of *mother* functions as a symbol of care, love, self-sacrifice, and social responsibility, while emphasising the idealised and unattainable image of a woman as a mother. The concept of *parents* represents the desire for self-improvement, emotional healing, and building harmonious relationships with children. The concept of *family* reflects the ambivalent nature of the family space as a source of support and potential conflicts, while the child is conceptualized as an active subject of socialization, capable of emotional self-expression and the formation of one's own identity. These concepts are verbalized through lexemes and syntactic structures that mark empathy, emotional connection, the boundaries of personal autonomy, and the desire to harmonise relationships.

It is noted that the representation of the gender thematic block in media discourse tends to humanize gender roles, departing from stereotypical models and shifting towards interpretations based on equality, partnership, and psychological maturity. It has been found that psychological media narratives create new cognitive scenarios for perceiving family and partner relationships, shifting the emphasis from roles and responsibilities to emotional connection, authenticity, and mutual support.

Thus, the English-language psychological medianarrative emerges as a significant space for the construction of gender consciousness, where the cognitive, emotional, and social dimensions of experience are integrated.

Key words: media discourse, psychological narrative, gender block, cognitive-semiotic analysis, medianarrative.

Постановки проблеми. Розширення горизонтів філологічних пошуків у цифровому столітті зумовлене активізацією інформаційних технологій, які сприяли трансформації традиційних комунікативних тенденцій і генеруванню інноваційних, що реалізуються завдяки симбіозу вербальних та невербальних засобів в сучасному англомовному медіапросторі.

Актуальність дослідження полягає в необхідності комплексного дослідження англійськомовного медіадискурсу взагалі та його тематичних блоків зокрема. **Метою** дослідження є виокремлення та аналіз основних лексичних компонентів, що екстеріоризують гендерний тематичний блок в психологічних англійськомовних медіанаративах.

Виклад основного матеріалу. Сучасний англомовний медіадискурс характеризується високим рівнем мультимодальності та полікомпонентності, що зумовлює його здатність до ефективного залучення аудиторії в умовах інформаційного перенасичення. У його структурі інтегруються кілька семіотичних модальностей, серед яких ключовими є вербальна (текстова), аудіальна (звукова) та візуальна (візуально-графічна) компоненти. Текстовий сегмент виконує базову інформаційну функцію, забезпечуючи передачу змісту, логічну побудову аргументації, емоційний вплив і потенціал для маніпулятивного впливу через використання мовних засобів, стилістичних прийомів, наративних стратегій і міжтекстових зв'язків [2].

Основною категорією медіадискурсу є медіатекст (масмедійний текст), який входить до структури дискурсу загалом. Медіатекст (або масмедійний текст) виконує функцію елементарної одиниці структурної організації. Медіатекст являє собою складну форму комунікативної репрезентації, що поєднує елементи вербального тексту, гіпертекстові зв'язки, візуальні образи (як статичні, так і динамічні), а також звукові складові. Така поліструктурна організація забезпечує мультимодальне, багаторівневе та багатовимірне сприйняття інформації, що є характерною рисою сучасного інформаційного простору [1]. Саме через медіатекст реалізуються провідні функції медіадискурсу, серед яких ключовими є: інформування, маніпулятивний вплив, формування суспільної думки та конструювання соціальної реальності [8].

Аналіз сучасних медіатекстів засвідчує чітку тенденцію до активного функціонування психологічного наративу як структурного й смислотворчого компонента медіадискурсу. У межах

сучасного візуального медіапростору психологічний наратив виконує комплексну комунікативну та культурно-посередницьку функцію, слугуючи не лише джерелом змісту, а й механізмом формування інтерпретаційних моделей і інструментом впливу на когнітивну сферу, емоційний стан та поведінкові стратегії реципієнта. Такий тип наративу забезпечує глибинну психологізацію медійного контенту, сприяє інтеріоризації ціннісних установок, моделюванню емпатійного сприйняття й підтримує процеси осмислення особистісного досвіду у взаємодії з медіареальністю.

Гендерний блок у психологічному наративі охоплює як змістовні, так і процесуальні аспекти формування ідентичності, відображаючи вплив культурних, соціальних і психологічних факторів на конструювання гендеру. Гендер і наратив як когнітивно-семіотичні категорії відіграють фундаментальну роль у процесах створення смислу. Вони визначають способи, якими індивід структурує власний досвід, інтерпретує соціальну реальність та формує ідентичність [3].

Аналізуючи англійськомовні психологічні наративи стає прозорим, що гендерний блок представлений такими компонентами як матір (mother), батьки (parents), дитина (child), родина (family) та партнер (partner).

У межах англомовного медіадискурсу образ матері репрезентується крізь призму різних психолого-ціннісних вимірів. Передусім він постає як рольова модель та носій фундаментальних цінностей. Соціальна реалізація жінки пов'язана з становленням її як ідеальної дружини та матері, напр.: *Now she wanted to be the best wife. And someday, the best mother* [7, с. 15]. Наскрізним є образ ідеальної матері, який водночас є недосяжним, напр.: *She felt like she could never meet the expectations of being a good mother that she'd previously tried to achieve* [7, с. 36].

Концепт батьків у психологічній літературі концептуалізується як багатовимірний конструктивний феномен, що охоплює комплекс рис, соціальних ролей, очікувань та впливів на психологічний розвиток дитини. Формування батьківського образу відбувається під сукупним впливом культурних норм, індивідуально-психологічних характеристик батьків, специфіки стилю виховання та якості взаємодії з дитиною, що визначає його функціональне й смислове наповнення в контексті розвитку особистості [6].

На сторінках психологічного наративу очевидним є бажання батьків до самовдосконалення та допомоги дітям, напр.: *As a clinical psychologist with a long-standing private practice, I work with*

parents who seek me out to problem-solve through the tricky situations that leave them feeling frustrated, depleted, and hopeless. Though on the surface the situations are unique—the smart-mouthed five-year-old, the regressing potty-trained toddler, the defiant preteen—the underlying desire is the same: all parents want to do better [4, c. 9]. Така трансформація веде до покращення психо-емоційного стану, напр.: *My work with parents centers on helping them move from a place of despair and frustration to one of hope, empowerment, and even self-reflection—all without leaning on many of the most commonly promoted parenting strategies* [4, c. 10]; *Most parents want their children to be well-rounded, but that doesn't have to come at the expense of the parents' sanity*. [7, c. 12].

Наступним прозорим компонентом, що також є складовою гендерного тематичного блоку — є концепт родини (family), який розглядається як складна та динамічна система, що визначає формування психологічного благополуччя, емоційної стабільності та соціальної адаптації особистості. Родина постає не лише як провідне джерело підтримки, безпеки та засвоєння цінностей, але й як потенційне середовище виникнення конфліктів і стресових ситуацій, що підкреслює її амбівалентний характер у житті індивіда. Ілюстративний матеріал підтверджує репрезентацію родини як простору підтримки, безпеки та емоційного зв'язку на сторінках сучасної психологічної літератури. Зокрема, підкреслюється важливість переорієнтації батьківського мислення від consequences до connection, що, як наголошується, напр.: *It turns out, switching our parenting mindset from 'consequences' to 'connection' does not have to mean ceding family control to our children* [4, c. 12]. Такий підхід сприяє зціленню дітей і батьків та забезпечує мирне родине середовище, напр.: *My intention with these principles is to promote healing in children and parents, and offer practical strategies for a more peaceful family experience* [5, c. 13].

Концепт дитини в сучасній психологічній літературі концептуалізується як складний і багатогранний конструкт, що інтегрує фізичний, психічний, соціальний та культурний виміри. Дитина постає не лише як об'єкт виховного впливу чи соціалізації, але й як активний суб'єкт власного розвитку, здатний до взаємодії з оточенням, засвоєння та трансформації соціального досвіду. Вона розглядається як носій унікальних потреб, індивідуальних переживань, когнітивних та емоційних ресурсів, а також потенціалу, що реалізується у взаємодії з родиною, соціальним середовищем та культурним контекстом. У межах медіадискурсу

медіанаратори апелюють як до власного досвіду виховання дітей, так і до професійної практики, напр.: *My child is doing their job of expressing feelings. We are both doing what we need to do. I can handle this* [4, 42]; *Our children need us to set firm (that doesn't have to mean scary!) boundaries, because they need to know that we can keep them safe when they are developmentally incapable of doing so themselves* [4, c. 42]. Репрезентація такого досвіду реалізується засобами персональної маркованості, зокрема через уживання особових займенників та присвійних прикметників (*my, we, I, our, us*), що створюють ефект автентичності, підкреслюють суб'єктивність викладу та водночас формують позицію автора як безпосереднього учасника виховного процесу.

У психологічних медіанаративах образ партнера концептуалізується як багатогранний конструкт, що формується під впливом особистісних очікувань, ранніх досвідів, соціокультурних норм та динаміки міжособистісних стосунків. Партнер постає одночасно як джерело емоційної підтримки, соціального відображення самооцінки, а також як фактор, що суттєво впливає на психічне здоров'я, задоволеність стосунками та розвиток індивідуальної ідентичності.

Аналіз емпіричного матеріалу підтвердив тематичну та психологічну значущість цього семіотичного компоненту. Емоційно-психологічний аспект концепту партнера проявляється як наскрізний компонент у візуальному медійному просторі. Партнер постає як емоційно значущий агент, здатний підтримувати або провокувати конфлікти, впливати на психічний стан індивіда, напр.: *We all want our partners to reach in and heal the young wounded parts of us with their love* [5, c. 72]; *Partners in close relationships co-regulate each other's nervous systems...* [5, c. 37]; *If my partner seems annoyed, I try to greet that feeling...* [4, c. 126]; *Even if the person is a parent, partner, or someone you trust, manipulation is an essential factor* [7, c. 61]. Емоційна підтримка партнера вербалізується через лексеми та фразові конструкції типу *to reach in and heal, co-regulate*, а також через граматичні схеми *If... I..., If... you...*, що підкреслюють динамічну взаємозалежність партнерів.

Соціально-рольовий аспект репрезентує партнера як активного учасника стосунків, що потребує взаємного слухання, співпраці та врахування особистісних меж іншого, напр.: *Would you like to remember... that you and your partner stand on the same side?* [5, c. 16]; *You may not be able to directly control your partner... but you may be able to influence your interaction* (Terry Real,

126); *You reflect on a time you wanted your partner's attention...* [4, с. 14]; *In romantic relationships, your partner may not always agree... essential to communicate clearly* [7, с. 123]; *Setting boundaries is not a betrayal of your family, friends, partner...* [7, с. 67]. Вербалізація цього аспекту підкреслює динамічність образу: від партнера-співучасника (*stand on the same side*) до партнера-контролера (*control your partner, influence your interaction*) і, зрештою, до партнера-обмежувача (*may not always agree, setting boundaries*). Окрім цього концепт партнер репрезентується через динаміку конфлікту та компромісу, де партнер постає як джерело суперечностей, непорозумінь і навіть загроз, що потребують регулювання. У медійному просторі він екстеріоризується як негативний герой, який ускладнює взаємодію, але водночас стимулює пошук шляхів до гармонізації, напр.: *If you find yourself frequently fighting with your partner... it's about changing the way you see yourself in relation to your partner* [5, с. 15]; *When domestic violence is present... telling friends or family about the abuse can seem like a betrayal to your partner* [7, с. 132]; *We are evolutionarily wired with a negativity bias... with ourselves, our partners...* [4, с. 19]. Вербалізація цього аспекту реалізується через лексеми з нега-

тивною семантикою (*fighting, violence, abuse, betrayal, negativity bias*). Водночас вихід із конфліктних ситуацій подається через пошук компромісу та переосмислення власної позиції (*it's about changing the way*).

Висновки. У сучасному англійськомовному психологічному наративі образи матері, батьків, дитини та партнера виступають як ключові семіотичні репрезентанти родинно-соціальних відносин і водночас як маркери особистісного розвитку та емоційної взаємодії. Образ матері символізує джерело турботи, любові та контролю, часто апелює до трансгенераційних уявлень та архетипів. Образ батьків демонструє гнучкість і динамічність, поєднуючи виховання, відповідальність, підтримку й виклики у взаємодії з дітьми. Дитина уособлює водночас вразливість і потенціал розвитку, символізуючи емоційне коріння та формування особистісної ідентичності. Партнер постає як співучасник стосунків, джерело компромісів і конфліктів, в якому найбільш виразно простежується динаміка взаємодії. Разом ці чотири образи формують цілісну систему взаємопов'язаних концептів, що відображає багаторівневу динаміку родинного та особистісного життя – від архетипічних уявлень до щоденних комунікативних практик.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ahmadova U. Interrelations and distinctions amongst discourse, text, and hypertext: an analytical overview. *Studia Philologica*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2425.2024.231>.
2. Bashmanivska L. Current issues of language in modern media texts. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2025. DOI: [https://doi.org/10.35433/philology.1\(104\).2025.93-102](https://doi.org/10.35433/philology.1(104).2025.93-102).
3. Fivush R., Grysman A. Narrative and gender as mutually constituted meaning-making systems. *Memory, Mind & Media*. 2021. Vol. 1. DOI: <https://doi.org/10.1017/mem.2021.4>.
4. Kennedy B. *Good inside : a practical guide to becoming the parent you want to be*. London : HarperCollins UK, 2022. 336 p.
5. Real T. *Us : getting past you and me to build a more loving relationship*. New York : Rodale Books, 2022. 352 p.
6. Schulz W., Vormberg J., Hahlweg K. How do adolescents see their parents? Prevalences, predictors and relationships in longitudinal and cross-section research. *Praxis der Kinderpsychologie und Kinderpsychiatrie*. 2021. Vol. 70, № 3. p. 198–216. DOI: <https://doi.org/10.13109/prkk.2021.70.3.198>.
7. Tawwab N. G. *Set boundaries, find peace : a guide to reclaiming yourself*. New York : TarcherPerigee, 2021. 261 p.
8. Tsaryk H. Media discourse as semiosis: the potential of semiotics for defining media discourse. *Linguistic and Conceptual Views of the World*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.17721/2520-6397.2024.2.07>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 28.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 28.11.2025

Дата публікації: 30.12.2025